

Classical Hebrew Continuers

General Instructions

- Reading time – 5 minutes
- Working time – 3 hours
- Write using black pen
- Your attention is drawn to the fact that the Divine Name is spelt in full in Biblical texts contained in this examination paper. If this is a matter of conscience for you, you should not discard the paper

Total marks – 100

Section I Pages 2–11

50 marks

This section has two parts, Part A and Part B

- Allow about 1 hour and 10 minutes for this section

Part A – 40 marks

- Attempt Questions 1–8

Part B – 10 marks

- Attempt Question 9

Section II Pages 12–14

20 marks

- Attempt Questions 10–12
- Allow about 50 minutes for this section

Section III Pages 15–19

30 marks

- Attempt Questions 13–14
- Allow about 1 hour for this section

Section I — Prescribed Text – Tanakh

50 marks

Allow about 1 hour and 10 minutes for this section

Part A – 40 marks

Attempt Questions 1–8

Answer each question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Use the extracts and your knowledge of the texts and prescribed commentaries in your answers.

Question 1 (7 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Exodus 16:28–36

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עַד־אֵנָה מֵאַנְתֶּם לְשֹׁמֵר מִצְוֹתַי וְתוֹרוֹתַי:	28
רְאוּ כִי־יְהוּדָה נָתַן לָכֶם הַשֶּׁבֶת עַל־כֵּן הוּא נָתַן לָכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי לֶחֶם יוֹמִים שְׁבוּ וְאִישׁ תַּחֲתֹיו אֶל־יָצָא אִישׁ מִמִּקְוָמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי:	29
וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי:	30
וַיִּקְרְאוּ בֵּית־יִשְׂרָאֵל אֶת־שֵׁמוֹ מִן וְהוּא כְּזֶרַע גֹּדֹל לָבֶן וְשַׁעֲמוֹ כְּצַפִּיחַת בַּדְּבָשׁ:	31
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה מִלֵּא הֵעֵמַר מִמֶּנּוּ לְמִשְׁמֶרֶת לְדַרְתֵיכֶם לְמַעַן וְיֵרְאוּ אֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הֵאֱכַלְתִּי אֶתְכֶם בַּמִּדְבָּר בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:	32
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קַח צִנְצֻנֹת אַחַת וְתֵן־שָׁמָּה מִלֵּא־הֵעֵמַר מִן וְהִנֵּחַ אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה לְמִשְׁמֶרֶת לְדַרְתֵיכֶם:	33
כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיַּנִּיחֵהוּ אַהֲרֹן לִפְנֵי הָעֵדֻת לְמִשְׁמֶרֶת:	34
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת־הַמֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד־בָּאָם אֶל־אֶרֶץ נוֹשְׁבַת אֶת־הַמֶּן אָכְלוּ עַד־בָּאָם אֶל־קְצֵה אֶרֶץ כְּנָעַן:	35
וְהֵעֵמַר עֲשֵׂרִית הָאִיֶּפֶה הוּא:	36

- (a) Parse וַיַּנִּיחֵהוּ (verse 34), giving root, *binyan* and tense/aspect. **1**
- (b) Provide TWO examples of the pausal form in this extract. **2**
- (c) What was the nature and purpose of the צִנְצֻנֹת (verse 33)? In your answer, refer to text and commentary. **4**

Question 2 (7 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Exodus 18:1–12

1 וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדֵּיָן חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה
וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי־הוֹצִיא יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:
2 וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה אֶת־צִפּוֹרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה אַחֵר שְׁלוּחִיהָ:
3 וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שָׁם הָאֱחָד גֵּרְשֹׁם כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נֹכְרִיהָ:
4 וְשֵׁם הָאֱחָד אֱלִיעֶזֶר כִּי־אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֹזִי וַיִּצְלַנִּי מִחַרְבַּב פְּרַעֲהָ:
5 וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל־מֹשֶׁה אֶל־הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר־הוּא חֹנֶה
שָׁם הַר הָאֱלֹהִים:
6 וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה אֲנִי חֹתְנֶךָ יִתְרוֹ בָּא אֵלַיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ עִמָּה:
7 וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לְקַבְּלָתָהּ חֹתְנּוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּ וַיִּשְׁקְלוּ וַיִּשְׂאָלוּ אֵי־שְׁלַרְעָהוּ לְשָׁלוֹם
וַיָּבֹאוּ הָאֱהָלָה:
8 וַיִּסְפֹּר מֹשֶׁה לְחֹתְנּוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְפָרַעֲה וּלְמִצְרַיִם עַל
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מָצְאתֶם בְּדַרְכְּךָ וַיִּצְלַם יְהוָה:
9 וַיַּחַד יִתְרוֹ עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִצִּילוֹ מִיַּד
מִצְרַיִם:
10 וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בְּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פְּרַעֲה
אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת־הָעָם מִיַּד־מִצְרַיִם:
11 עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה מְכֹל־הָאֱלֹהִים כִּי בִדְבַר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם:
12 וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה עִלָּה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים וַיָּבֹא אֶהָרָן וְכָל אֲבֹנָיו
יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל־לֶחֶם עִם־חֹתֵן מֹשֶׁה לַפְּנֵי הָאֱלֹהִים:

- (a) Give THREE examples from the extract where the word כִּי can be translated with different meanings. **3**
- (b) Explore the relationship between Moses and Jethro. In your answer, refer to both the extract provided and other prescribed texts you have studied. **4**

Question 3 (6 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the question that follows.

Exodus 19:12–19

- 12 והגבלת את־העם סביב לאמר השמרו לכם עלות בקר ונגע בקצהו
כל־הנגע בקר מות יומת:
13 לא־תגע בו יד כִּי־סקול יסקל או־יִרֶה יִרֶה אִם־בְּהֵמָה אִם־אִישׁ לֹא
יִחַיָּה בַּמִּשְׁדֵּי הַיָּבֵל הַמָּה יֵעָלוּ בְּקֶרֶב:
14 וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הַקֶּר אֶל־הָעָם וַיְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם וַיַּכְבְּסוּ שְׂמֹלֹתָם:
15 וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם הֲיוּ נֹכְחִים לְשִׁלְשֵׁת יָמִים אֶל־תִּגְשׁוּ אֶל־אִשָּׁה:
16 וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֶּקֶר וַיְהִי קִלְתֹּ וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד
עַל־הָקֶר וְקָל שֶׁפָר חֲזַק מְאֹד וַיִּחַרֶד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה:
17 וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לִקְרַאת הָאֱלֹהִים מִן־הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְּבוּ בַתְּחִתִּית
הַקֶּר:
18 וְהָרַ סִינַי עָשָׂן כְּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְהוָה בְּאֵשׁ וַיַּעַל עָשָׂנוּ כְּעָשָׂן
הַכֹּבֵשֶׁן וַיִּחַרֶד כָּל־הָקֶר מְאֹד:
19 וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחֲזַק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל:

How do the vocabulary, grammar and syntax used in this extract contribute to the reader's understanding of the unfolding situation at Mount Sinai? **6**

Question 4 (4 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the question that follows.

1 Samuel 15:1–7

- 1 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל אֲתִי שְׁלַח יְהוָה לְמַשְׁחֶךָ לְמַלְךְ עַל־עַמּוֹ
עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה שְׁמַע לְקוֹל דְּבָרֵי יְהוָה:
- 2 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פְּקֹדֹתַי אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה עִמָּךְ לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׂם
לִּי בְדָרְךָ בְּעִלְתּוֹ מִמְצָרִים:
- 3 עַתָּה לֵךְ וְהַכִּיתָה אֶת־עַמְלֵק וְהַחֲרַמְתָּם אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְלֹא תִחַמַּל
עָלָיו וְהַמְתָּה מֵאִישׁ עַד־אִשָּׁה מִעַלְלִל וְעַד־יוֹנֵק מִשׁוֹר וְעַד־שֶׁה מִגִּמְל
וְעַד־חֲמֹר:
- 4 וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הַעֵם וַיִּפְקְדֵם בְּטָלָאִים מֵאֲתִים אֶלְף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת
אַלְפִים אֶת־אִישׁ יְהוּדָה:
- 5 וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עַמְלֵק וַיָּרֶב בַּנְּחָל:
- 6 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־הַקִּינִי לְכוּ סְרוּ רְדוּ מִתּוֹךְ עַמְלֵקִי פֶן־אֶסְפְּדָ עִמּוֹ
וְאַתָּה עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעִלּוֹתָם מִמְצָרִים וַיִּסַּר קִינִי
מִתּוֹךְ עַמְלֵק:
- 7 וַיֵּךְ שָׁאוּל אֶת־עַמְלֵק מִחֻוּלָהּ בּוֹאֵת שׁוֹר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם:

Explain the historical and theological background to the events depicted in the extract. **4**
In your answer, refer to extract and commentary.

Question 5 (4 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

1 Samuel 17:43–49

וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד הַכֶּלֶב אֲנֹכִי כִי־אַתָּה בָּא־אַלִי בַּמְקִלּוֹת 43
וַיִּקְלַל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת־דָּוִד בְּאַלְהָיו:
וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד לָכֵּה אֵלַי וְאַתָּנָה אֶת־בְּשָׂרִי לְעוֹף הַשָּׁמַיִם 44
וּלְבַהֲמַת הַשָּׂדֶה:
וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי אַתָּה בָּא אֵלַי בַּחֶרֶב וּבַחֲנִית וּבְכִידּוֹן וְאֲנֹכִי 45
בָּא־אֵלַיִךְ בְּשֵׁם יְהוָה זָבָאוֹת אֱלֹהֵי מִעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָרַפְתָּ:
הַיּוֹם הַזֶּה יִסְגְּרֶךָ יְהוָה בְּיָדִי וְהַכִּיתֶךָ וְהִסַּרְתִּי אֶת־רֹאשְׁךָ מֵעַלְיָךְ 46
וְנָתַתִּי פָגֶר מַחֲנֶה פְּלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְחַיֵּת הָאָרֶץ
וַיִּדְעוּ כָּל־הָאָרֶץ כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל:
וַיִּדְעוּ כָּל־הַקְּהָל הַזֶּה כִּי־לֹא בַּחֶרֶב וּבַחֲנִית יְהוֹשִׁיעַ יְהוָה כִּי לַיהוָה 47
הַמִּלְחָמָה וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיַדִּנוּ:
וַתִּהְיֶה כִּי־גָם הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּלָּךְ וַיִּקְרַב לַקְּרֹאת דָּוִד וַיִּמָּהַר דָּוִד וַיִּגְרַץ 48
הַמַּעַרְכָה לַקְּרֹאת הַפְּלִשְׁתִּי:
וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יָדוֹ אֶל־הַכְּלִי וַיִּקַּח מִשָּׁם אֶבֶן וַיִּקְלַע וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי 49
אֶל־מִצְחוֹ וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו אֶרְצָה:

- (a) Parse וְהַכִּיתֶךָ (verse 46), giving root, *binyan* and tense/aspect. **1**
- (b) Compare the behaviour and appearance of דָּוִד to the פְּלִשְׁתִּי as they prepare to face each other in battle. In your answer, refer to extract and commentary. **3**

Question 6 (4 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the question that follows.

1 Samuel 18:19–25

- 19 וַיְהִי בַּעֲתַת תָּת אֶת־מַרְבַּב בֶּת־שָׁאִוֵל לְדָוִד וְהָיָא נִתְּנָה לְעֵדְרִיאֵל
הַמְּחֻלְתֵי לְאִשָּׁה:
20 וַתֵּאָהֱב מִיכָל בֶּת־שָׁאִוֵל אֶת־דָּוִד וַיִּגְדּוּ לְשָׁאִוֵל וַיִּשֶׁר הַדָּבָר בְּעֵינָיו:
21 וַיֹּאמֶר שָׁאִוֵל אֶתְּנָנָה לּוֹ וְתַחֲיֶלְוֹ לְמוֹקֵשׁ וְתַחֲיֶיבוּ יַד־פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמֶר
שָׁאִוֵל אֶל־דָּוִד בְּשָׂתִים תִּתְּחַתֵּן בִּי הַיּוֹם:
22 וַיֵּצֵו שָׁאִוֵל אֶת־עַבְדּוֹ עֲבָדָיו דָּבָרוּ אֶל־דָּוִד בְּקֶטֶט לֵאמֹר הֲנִיחָה חֲפִיץ בְּךָ
הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַבְדָּיו אֲהַבּוּךָ וְעַתָּה הִתְּחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ:
23 וַיִּדְבְּרוּ עַבְדֵי שָׁאִוֵל בְּאָזְנֵי דָוִד אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר דָּוִד
הִנְקֻלָּה בְּעֵינֵיכֶם הִתְּחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ וְאַנְכִי אִישׁ־רֶשַׁע וְנִקְלָה:
24 וַיִּגְדּוּ עַבְדֵי שָׁאִוֵל לּוֹ לֵאמֹר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר דָּוִד:
25 וַיֹּאמֶר שָׁאִוֵל כֹּה־תֹאמְרוּ לְדָוִד אִין־חֲפִיץ לְמֶלֶךְ בְּמַהֵר כִּי בְמֵאָה
עֲרָלוֹת פְּלִשְׁתִּים לְהַנְקֶם בְּאֵיבֵי הַמֶּלֶךְ וְשָׁאִוֵל חָשַׁב לְהַפִּיל אֶת־דָּוִד
בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים:

Explain why the result of the events depicted in the extract was that ‘Saul continued to fear David and remained David’s enemy all his life’ (1 Samuel 18:29). **4**

In your answer, make reference to the extract and commentary, and other prescribed texts you have studied.

Question 7 (4 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the question that follows.

Ruth 1:15–22

- 15 ותאמר הנה שבה יבמתך אל-עמה ואל-אלהיה שובי אחרי יבמתך:
- 16 ותאמר רות אל-תפגעיי-כי לעובד לשוב מאחריך כי אל-אשר תלכי אלך ובאשר תליני אליו עמך עמי ואלהיך אלהי:
- 17 באשר תמותי אמות ושם אקבר כה יעשה יהוה לי וכה יסיף כי תמות יפריד ביני ובינך:
- 18 ותרא כי-מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה:
- 19 ותלכנה שתיכם עד-באנה בית לחם ויהי כבאנה בית לחם ותהם כל-העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי:
- 20 ותאמר אליהן אל-תקראנה לי נעמי קראן לי מרא כי-המר שדי לי מאד:
- 21 אני מלאה חלכתי וריקם השיבני יהוה למה תקראנה לי נעמי ויהוה ענה בי ושדי הרע לי:
- 22 ותשב נעמי ורות המואביה כלתה עמה השבה משדי מואב והמה באו בית לחם בתחלת קציר שערים:

Explain the historical background and the religious/*halakhic* significance of Ruth and Naomi's exchange (verses 15–18).

4

Question 8 (4 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the question that follows.

Ruth 2:11–17

- 11 וַיַּעַן בְּעֵזוֹ וַיֹּאמֶר לָהּ הַגֹּד הַגֹּד לִי כֹל אֲשֶׁר־עָשִׂיתְּ אֶת־חַמּוֹתַי אַחֲרַי
מִזֶּה אִישׁוֹךְ וַתַּעֲזֹבֵי אֶבְיָךְ וְאֶמְךָ וְאֶרְצִי מוֹלְדֹתַי וַתֵּלְכִי אֵל־עִם אִישׁ
לֹא־יָדַעַתָּ תְּמוּל שְׁלָשׁוּם:
- 12 יִשְׁלַם יְהוָה פְּעֻלָּךְ וַתְּהִי מְשֻׁכְרֶתָךְ שְׁלָמָה מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר־בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת־כְּנָפָיו:
- 13 וַתֹּאמֶר אֲמַצְא־חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי כִּי נִחַמְתָּנִי וְכִי דִבַּרְתָּ עֲלַי לֵב
שִׁפְחָתְךָ וְאָנֹכִי לֹא אֶהְיֶה כְּאֶחָת שִׁפְחָתֶיךָ:
- 14 וַיֹּאמֶר לָהּ בְּעֵזוֹ לָעֵת הָאֵכֹל גִּשְׁי הַלֶּם וְאָכַלְתָּ מִן־הַלֶּחֶם וְשִׁבַּלְתָּ פִתְּךָ
בַּחֲמִין וַתֵּשֶׁב מִצַּד הַקּוֹצְרִים וַיִּצְבְּט־לָהּ קָלִי וַתֹּאכַל וַתִּשְׁבַּע וַתִּתֵּר:
- 15 וַתִּקֶּם לְלֶקֶט וַיִּצֹו בְּעֵזוֹ אֶת־נַעֲרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין הָעֵמָרִים תִּלְקַט
וְלֹא תְכַלְמוּהָ:
- 16 וְגַם שֵׁל־תִּשְׁלוּ לָהּ מִן־הַצִּבְּתִים וְעוֹבְתֵם וְלֶקֶטָה וְלֹא תִגְעְרוּ־בָהּ:
- 17 וַתִּלְקַט בַּשָּׂדֶה עַד־הָעֶרֶב וַתַּחֲבֹט אֶת אֲשֶׁר־לָקְטָה וַיְהִי כְּאִפְּהַ
שְׁעָרִים:

What information is provided in this extract about the religious, social and economic conditions of the time?

4

Section I (continued)

Part B – 10 marks

Attempt Question 9

Answer the question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Your answer will be assessed on how well you:

- demonstrate knowledge and understanding of the prescribed text(s) relevant to the question
- communicate ideas and information using relevant examples
- present a logical and cohesive response

Question 9 (10 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extracts, then answer in ENGLISH the question that follows.

Exodus 17:10–11

- וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר-לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֵם בְּעַמְלֵק וּמֹשֶׁה אָסְרָן וְחֹר
עָלוּ רֹאשׁ הַגִּבְעָה: 10
- וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגִבֹר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגִבֹר עַמְלֵק: 11

Exodus 18:20–21

- וְהִזְכַּרְתָּה אֶתְהֶם אֶת-חֻקֵּיהֶם וְאֶת-תּוֹרֹת וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת-תְּדַרְךְ
יֵלְכוּ בָּהּ וְאֶת-הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן: 20
- וְאֵתָה תַחַנְנֶה מְכַלְהָעַם אַנְשֵׁי-חֵיל יִרְאֵי אֱלֹהִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שְׂנֵאֵי בְצַע
וּשְׁמַתָּ עֲלֵהֶם שְׂרֵי אֱלֹפִים שְׂרֵי מֵאוֹת שְׂרֵי חֲמִשִּׁים וּשְׂרֵי עֶשְׂרֵת: 21

1 Samuel 15:1, 11, 17

- וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל אֲתִי שְׁלַח יְהוָה לְמַשְׁחֶךָ לְמֶלֶךְ עַל-עַמּוֹ
עַל-יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה שְׁמַע לְקוֹל דְּבָרֵי יְהוָה: 1
- נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שָׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת-דְּבָרֵי לֹא
הִקִּים וַיִּחַר לְשָׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה כְּלִי-הַקֵּלָה: 11
- וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטַן אֶתָּה בְּעֵינַיִךְ רֹאשׁ שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל אֶתָּה
וַיִּמְשַׁחֲךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל: 17

Question 9 continues on page 11

Question 9 (continued)

1 Samuel 16:13

וַיִּקַּח שְׂמוּאֵל אֶת־קֶרֶן הַשֶּׁמֶן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ בְּקֶרֶב אֶחָיו וַתִּצְלַח רוּחַ־יְהוָה
אֶל־דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וּמִעַלָּה וַיִּקָּם שְׂמוּאֵל וַיֵּלֶךְ הָרְמֹתָה׃ 13

Ruth 1:1

וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁשָּׂטַת הַשְּׂפָטִים וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה
לְגוֹר' בְּשָׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו׃ 1

Explain the nature of leadership in ancient Israel.

10

In your answer, refer to the extracts provided and your knowledge of the prescribed texts.

End of Question 9

Section II — Prescribed Text – Mishna

20 marks

Attempt Questions 10–12

Allow about 50 minutes for this section

Answer each question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Use the extracts and your knowledge of the texts and prescribed commentaries in your answers.

Question 10 (8 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Mishna, Bava Metziah 1:5

מְצִיאַת בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְטָנִים, מְצִיאַת עֶבֶדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנֻעִים, מְצִיאַת
אִשְׁתּוֹ — הֵרִי אֵלּוֹ שְׁלוֹ. מְצִיאַת בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוּלִים, מְצִיאַת עֶבֶדוֹ
וְשִׁפְחָתוֹ הָעֵבְרִים, מְצִיאַת אִשְׁתּוֹ שְׂגֵרָשָׁה, אֵף עַל פִּי שְׂלֵא נָתַן
כְּתֻבָּתָהּ — הֵרִי אֵלּוֹ שְׁלֵהֵן.

(a) בְּנוֹ, עֶבֶדוֹ 4

Under what conditions would the individuals mentioned above NOT be permitted to keep a found object? Justify your answer.

(b) (i) Under what circumstances would a father acquire an object found by his daughter? 2

(ii) Under what circumstances would a husband NOT acquire an object found by his wife? 2

Question 11 (6 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Mishna, Bava Metziah 2:1

אלו מציאות שלו, ואלו חייב להכריז? אלו מציאות שלו: מצא פרות מפזרין, מעות מפזרות, כריכות ברשות הרבים, ועגולי דבילה, כפרות של נחתום, מחרוזות של דגים, ונתיכות של בשר, וגזי צמר הבאות ממדינתו, ואניצי פשתן, ולשונות של ארגמן — הרי אלו שלו; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כל שיש בו שנוי חייב להכריז. כיצד? מצא עגול ובתוכו חרס, כפר ובתוכו מעות. רבי שמעון בן אלקעזר אומר: כל כלי אנפוריא אינו חייב להכריז.

(a) אנפוריא

2

Provide TWO explanations for the origin of this word. In your answer, refer to the commentary.

(b) פרות מפזרין
מעות מפזרות
כפרות של נחתום
נתיכות של בשר

4

Explain whether the finder would be permitted to keep each of the items above. In your answer, refer to text and commentary.

Question 12 (6 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Mishna, Bava Metziah 5:1

איזהו נשך ואיזהו תרביית? איזהו נשך — המלוה סלע בחמשה דינרין, סאתים חטין בשלש; מפני שהוא נושך. ואיזהו תרביית? המרבה בפרות. כיצד? לקח הימנו חטין בדינר זקב הכור, וכן השער, עמדו חטין בשלשים דינרים, אמר לו: תן לי חטי, שאני רוצה למכרו ולקח בָּהוּ יין; אמר לו: הרי חטיך עשויות עלי בשלשים דינרין, והרי לך אצלי בָּהוּ יין, ויין אין לו.

(a) The phrase **אמר לו** is used twice in this text. 2

A: אמר לו: תן לי חטי

B: אמר לו: הרי חטיך

Who is speaking to whom in each case?

(b) 'נשך' 'תרביית' 4

Compare the use of the above terms in Biblical and Mishnaic Hebrew. In your answer, refer to text and commentary.

Section III — Unseen Text – Tanakh

30 marks

Attempt Questions 13–14

Allow about 1 hour for this section

Answer each question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Question 13 (14 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Please turn over

Question 13 (14 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the text, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Title: *The Israelites lay siege to Jericho*

Context: *Joshua's strategy for the conquest of the city*

Joshua 6:1–12

- 1 וַיִּרְיָחוּ סִגְרַת וּמִסְגְּרַת מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין יוֹצֵא וְאֵין בָּא:
- 2 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ רְאֵה נָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת־יְרִיחוֹ וְאֶת־מַלְכָּהּ
גְּבוּרֵי הַחֵיָל:
- 3 וְסַבְתֶּם אֶת־הָעִיר כָּל אַנְשֵׁי הַמַּלְחָמָה הַקִּיף אֶת־הָעִיר פַּעַם אַחַת כֹּה
תַּעֲשֶׂה שֵׁשֶׁת יָמִים:
- 4 וּשְׁבַעַה כְּהֲנָנִים יִשְׂאוּ שְׁבַעַה שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי הָאָרוֹן וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי תָסֹבּוּ אֶת־הָעִיר שֶׁבַע פַּעַמִּים וְהַכְּהֲנָנִים יִתְקְעוּ בַשּׁוֹפְרוֹת:
- 5 וְהָיָה בַּמָּשָׁךְ בְּקִרְוֵן הַיּוֹבֵל בְּשִׁמְעֶכֶם [כְּשִׁמְעֶכֶם] אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר
יָרִיעוּ כָּל־הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְנִפְלְאָה חֹמַת הָעִיר תַּחֲתֶיהָ וְעָלוּ הָעָם
אִישׁ נִגְדּוֹ:
- 6 וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן אֶל־הַכְּהֲנָנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שְׂאוּ אֶת־אָרוֹן הַבְּרִית
וּשְׁבַעַה כְּהֲנָנִים יִשְׂאוּ שְׁבַעַה שׁוֹפְרוֹת יוֹבְלִים לִפְנֵי אָרוֹן יְהוָה:
- 7 וַיֹּאמְרוּ [וַיֹּאמְרוּ] אֶל־הָעָם עֲבְרוּ וְסַבּוּ אֶת־הָעִיר וְהַחֲלוּץ יַעֲבֹר לִפְנֵי
אָרוֹן יְהוָה:
- 8 וַיְהִי כַּאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם וּשְׁבַעַה הַכְּהֲנָנִים נִשְׂאִים שְׁבַעַה שׁוֹפְרוֹת
הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי יְהוָה עֲבְרוּ וְתִקְעוּ בַשּׁוֹפְרוֹת וְאָרוֹן בְּרִית יְהוָה הִלְךְ
אַחֲרֵיהֶם:
- 9 וְהַחֲלוּץ הִלְךְ לִפְנֵי הַכְּהֲנָנִים תִּקְעוּ [תִּקְעוּ] הַשּׁוֹפְרוֹת וְהַמְּאֹסֵף הִלְךְ
אַחֲרֵי הָאָרוֹן הִלְוֹךְ וְתִקְעוּ בַשּׁוֹפְרוֹת:
- 10 וְאֶת־הָעָם צָוָה יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר לֹא תָרִיעוּ וְלֹא־תִשְׁמִיעוּ אֶת־קוֹלְכֶם
וְלֹא־יֵצֵא מִפִּיכֶם דְּבַר עַד יוֹם אֲמַרְי אֲלֵיכֶם הָרִיעוּ וְהָרִיעַתֶּם:
- 11 וַיִּסַּב אָרוֹן־יְהוָה אֶת־הָעִיר הַקִּיף פַּעַם אַחַת וַיָּבֹאוּ הַמַּחֲנֶה וַיְלִינוּ
בַּמַּחֲנֶה:
- 12 וַיִּשְׁכַּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּשְׂאוּ הַכְּהֲנָנִים אֶת־אָרוֹן יְהוָה:

Glossary:

הַקִּיף	encircling
תִּקַּע	to blow
חֲלוּץ	advance guard

Question 13 continues on page 17

Question 13 (continued)

- (a) Parse the following words giving root, *binyan* and tense/aspect.
- (i) וַיִּסְּקֶרֶת (verse 1) 1
  - (ii) הַקִּיף (verse 3) 1
  - (iii) בַּמִּשְׁדֵּךְ (verse 5) 1
- (b) What are the instructions related to the number seven in verse 4? 3
- (c) Explain the two different ways in which the beginning of verse 7 can be understood. 2
- (d) Explain how the rules of the definite article are applied in this text. Provide examples from the text. 3
- (e) Compare Joshua's directives in verse 10 with God's earlier instructions in verse 5. 3

End of Question 13

Question 14 (16 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the text, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Title: *The defeat of the Philistines*

Context: *Events in the life of Samuel*

1 Samuel 7:5–17

- 5 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל קַבְּצוּ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל הַמְצַפְתָּה וְאֶתְפַּלֵּל בְּעַדְכֶם
אֶל־יְהוָה:
- 6 וַיִּקְבְּצוּ הַמְצַפְתָּה וַיִּשְׁאֲבוּ־מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ ׀ לִפְנֵי יְהוָה וַיְצַוּמוּ בַיּוֹם הַהוּא
וַיֹּאמְרוּ שָׁם חָטֵאנוּ לַיהוָה וַיִּשְׁפֹּט שְׁמוּאֵל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמְצַפָּה:
- 7 וַיִּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים כִּי־הִתְקַבְּצוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַמְצַפְתָּה וַיַּעֲלוּ סַרְנֵי־
פְּלִשְׁתִּים אֶל־יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי פְּלִשְׁתִּים:
- 8 וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־שְׁמוּאֵל אַל־תַּחַרֶשׁ מִמֶּנּוּ מִזַּעַק אֶל־יְהוָה
אֲלֵהֵינוּ וַיִּשְׁעֲנוּ מִיַּד פְּלִשְׁתִּים:
- 9 וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל טְלָה חֶלֶב אֶחָד וַיַּעֲלֶה [וַיַּעֲלֶהוּ] עֹלָה כָּלִיל לַיהוָה
וַיִּזְעַק שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה בְּעַד יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲנֶהוּ יְהוָה:
- 10 וַיְהִי שְׁמוּאֵל מַעֲלָה הָעֹלָה וּפְלִשְׁתִּים נִגְשׂוּ לְמַלְחָמָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּרְעֹם
יְהוָה ׀ בְּקוֹל־גְּדוֹל בַּיּוֹם הַהוּא עַל־פְּלִשְׁתִּים וַיַּחֲמֹם וַיִּנְגְּפוּ לִפְנֵי
יִשְׂרָאֵל:
- 11 וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִן־הַמְצַפָּה וַיִּרְדְּפוּ אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיִּכּוּם
עַד־מִתַּחַת לְבַיִת כָּר:
- 12 וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶבֶן אֶחָת וַיִּשֶׂם בֵּין־הַמְצַפָּה וּבֵין הַשָּׁן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָהּ
אֶבֶן הָעֵזָר וַיֹּאמֶר עַד־הִנֵּה עֹזְרָנוּ יְהוָה:
- 13 וַיִּכְנַעוּ הַפְּלִשְׁתִּים וְלֹא־יָסְפוּ עוֹד לָבוֹא בְּגִבּוֹל יִשְׂרָאֵל וַתְּהִי יַד־יְהוָה
בַּפְּלִשְׁתִּים כָּל יְמֵי שְׁמוּאֵל:
- 14 וַתִּשְׁבְּנָה הָעָרִים אֲשֶׁר לְקַחוּ־פְּלִשְׁתִּים מֵאֵת יִשְׂרָאֵל ׀ לְיִשְׂרָאֵל מֵעַקְרוֹן
וְעַד־גֵּת וְאֶת־גִּבּוֹלֵן הִצִּיל יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים וַיְהִי שָׁלוֹם בֵּין
יִשְׂרָאֵל וּבֵין הָאֱמֹרִי:
- 15 וַיִּשְׁפֹּט שְׁמוּאֵל אֶת־יִשְׂרָאֵל כָּל יְמֵי חַיָּו:
- 16 וְהָלַךְ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה וְסָבַב בֵּית־אֵל וְהַגְּלִיל וְהַמְצַפָּה וְשָׁפֹט
אֶת־יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַמְקוֹמוֹת הָאֵלֶּה:
- 17 וַתִּשְׁבְּתוּ הָרְמֹתָה כִּי־שָׁם בֵּיתוֹ וְשָׁם שָׁפֹט אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן־שָׁם מִזְבֵּחַ
לַיהוָה:

Question 14 continues on page 19

Question 14 (continued)

Glossary:

בְּעֵדְכֶם	<i>for you</i>
צוּם	<i>to fast</i>
סָרֵן	<i>chief</i>
חָרַשׁ	<i>to be silent</i>
טֶלֶה	<i>lamb</i>
רָעַם	<i>to thunder</i>
הִמַּם	<i>to disturb</i>
כָּנַע	<i>to subdue</i>

- (a) Give TWO different examples of the use of the *Locative He* (הַאֵל הַמְגִמָּה) in the text. **2**
- (b) Identify the rituals undertaken by Israelites in verse 6. **3**
- (c) (verse 8) וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־שְׁמוּאֵל
- (i) Explain why the Children of Israel spoke to Samuel (verses 7–8). **2**
- (ii) What actions did Samuel take following the Israelites' appeal to him (verse 9)? **2**
- (d) With reference to verse 14, account for the presence or absence of the *dagesh* following the use of the letter מ as an inseparable preposition. **2**
- (e) What information is provided by the text in verses 12–17 with regard to the prophet Samuel? **5**

End of paper

BLANK PAGE